

No prendràs el nom de Pla en va

He gaudit llegint el llibre de Rafel Nadal *Els mandarins* (L'arquer). L'exdirector d'*El Periódico de Catalunya*, i actual col·laborador d'opinió de *La Vanguardia*, realitza en aquest llibre una col·lecció de retrats de polítics i de persones del món del poder. Són unes descripcions vívides, agudes, en què l'anècdota s'eleva a la categoria de retrat psicològic. D'aquesta manera, un colp iniciat es fa difícil deixar de llegir, i en algun moment fins i tot aquells personatges tan reals (els reis, els prínceps, Pujol, Montilla, Rajoy) semblen més els actors del programa *Polònia* que els vertaders protagonistes de carn i ossos. Potser hauríem desitjat que Nadal haguera donat més volum a aquests "escenaris de la memòria", d'una manera diríem més elaborada. El material (i tantes altres coses que no deu haver contat) donava per a unes memòries importants, i no sols pel ric anecdotari sinó també per la facilitat amb què el periodista fixa els protagonistes.

Siga com siga, Rafel Nadal dedica un capítol ben divertit a Josep Pla. L'escriptor de Palafrugell era una mina per a qualsevol periodista, i cada dia protagonitzava un bon grapat d'anècdotes (en aquest sentit, són excel·lents els llibres de Josep Martinell i Josep Valls). Sembla que quan els reis (aleshores encara prínceps) anaren a visitar-lo a Palafrugell, arribaren tard al Mas Pla, i per trencar el protocol pujaren a l'habitació de l'escriptor sense avisar. "Quan van ser a dalt, es van trobar Josep Pla en calçotets assegut a la cadira. Pla, que ja feia temps que havia perdut les manies, els va rebre amb un somriure. Primer, molt

MARTÍ DOMÍNGUEZ

ESCRITOR, EDITOR DE 'MÈTODE'

afectuos, va saludar el príncep. Després es va dirigir a la princesa: "*Vaya con mucho cuidado con su suegro, que es un borracho* –li va deixar anar per sorpresa–. *Pero no un borracho cualquiera, no. Es un borracho de escuadra inglesa, que son los peores*". El príncep Joan Carles va fer un gran riure i Pla "el va correspondre amb aquella mirada de murri que se li escapava quan sabia que havia fet una malifeta".

L'anècdota és sucosa. Com asseynala Nadal, durant un temps a Madrid es va posar de moda anar a visitar l'escriptor. A hores d'ara segueix sent un dels escriptors clàssics de Catalunya més citats a la capital espanyola: per algun motiu (potser per la seua fama dretana) actua com una mena de referència indefugible, i quan algú de Madrid vol dir que ha llegit alguna cosa en català, o traduïda del català, el nom

Si la imatge de Voltaire va unida a la Revolució Francesa, la de Josep Pla està relacionada amb la idea dels Països Catalans

del de Llofriu hi apareix com per art de màgia. I, tanmateix, crec que Josep Pla ha fet molt més per la llengua catalana, i per la unitat de les terres catalanes, que molts altres escriptors obertament catalanistes, mirats amb recel a Espanya. La seua relació d'amistat amb Joan Fuster, les seues freqüents visites al País Valencià, la seua simpatia per la nostra terra, varen ser cabdals en el seu moment. El primer entre tots (quasi una mena de trobada entre Livingston i Stanley) el va descriure Pla en l'*homenot* que va dedicar a Fuster. L'escriptor de Palafrugell es va presentar sense avisar al número 10 del carrer de Sant Josep de Sueca: "Havent trucat, em vingueren a obrir. Em vaig trobar davant d'un home jove, més aviat flac, vestit sumàriament de gris, una mica crispat de cara, els ulls sortits darrere d'uns vidres gruixuts de miop important, amb aquella expressió que volem donar entenent quan parlem d'una cara de pomes agres. –El senyor Fuster? –que jo vaig dir. –Per servir-lo... vós sembleu... –Sí, el mateix". D'alguna manera, arran d'aquell primer entre, Josep Pla va apadrinar Fuster, i la figura del de Sueca és molt deutora del seu suport. Fins a l'extrem que Fuster va ser l'encarregat d'escriure l'extens pròleg de les seues *Obres completes*, que encapçala (quina glòria per a tots dos) *El quadern gris*.

De segur que a Pla el divertien d'allò més aquelles visites de personatges il·lustres i castissos al seu mas. Com Voltaire en Ferney, rebia prínceps i cortesans, i protagonitzava episodis ben sonats. Però si la imatge de Voltaire va unida a la Revolució Francesa, la de Josep Pla ho està a la idea dels Països Catalans.